

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Newsletter

komunitní práce a participace

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Březen 2022

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_030/0000605

Vážení čtenáři,

marginalizaci vnímáme jako proces sociálního vyloučení, v rámci něhož je určitá skupina obyvatel vytlačena nebo vytlačována „na okraj společnosti“, a může se proto jen limitovaně podílet na kulturním, ekonomickém a politickém životě na rozdíl od většinové společnosti. Důvody tohoto vyloučení přitom mohou být různé, může se jednat o etnický původ, věk, sexuální orientaci, náboženské vyznání nebo např. situaci ztráty domova a z ní plynoucího bezdomovectví. Sociálně vyloučení obyvatelé se dlouhodobě potýkají s nízkým zapojováním do místních rozhodovacích procesů, které přímo souvisí s jejich sociálním začleňováním. Občanské vyloučení je spoluutvářeno vyloučením určité skupiny obyvatel z rozhodovacích procesů, které je ovlivňují. Procesy sociálního začleňování jsou potom otázkou nejen sociální, ale i občansko-politickou.

V každodenní praxi se setkáváme s nedostatečným zastoupením některých skupin obyvatel vytlačovaných na okraj společnosti nebo znevýhodněných z důvodu etnicity, zdravotního stavu, věku, sexuální orientace nebo jiného postavení při tvorbě veřejných politik. Nemají hlas ve společnosti, veřejné politiky se jim věnují až v době, kdy vznikne nějaký problém, což může vést k jejich další stigmatizaci. Při tvorbě veřejných politik o nich často rozhodují expertní skupiny, lékaři, politici nebo úředníci. Mocní jsou ti, kdo definují, co je „pravdivé“. Získání nové znalosti (o problému sociálního vyloučení) může pomoci ke zmocňování lidí, jenže znalosti znevýhodněných lidí se často chápou jako méněcenné, všechny poznatky tedy nemají stejnou váhu. Znalosti lidí žijících v sociálním vyloučení jsou často akceptovány jako hodnotné pouze tehdy, když je možné je ověřit ještě z dalších zdrojů a jinými způsoby.

V dosavadní praxi reflektujeme, že převažuje přístup, kdy poskytovatelé, radnice a další aktéři řeší situaci utlačovaných obyvatel bez nich. Sociální vyloučení může vést ke zvýšení napětí a stavění fyzických či mentálních zdí a rozdělení na kategorie „my“ a „oni“. Je třeba hledat způsoby, jak je do řešení jejich vlastní životní situace zapojit jako aktivní hráče, kteří mohou získat kontrolu nad svými životy a stát se odpovědnými za to, v jakém prostředí a jak žijí. Pro některé z nich může být poměrně náročné zorientovat se v kompetencích veřejných institucí, proto je nutný proaktivní přístup a aktivní snaha o jejich zapojení do fungování veřejných institucí.

Zvyšování kompetencí lídrů z vyloučených komunit vede k větší soudržnosti a participaci na místní úrovni, avšak samotná aktivizace a zplnomocňování obyvatel v sociálně vyloučených lokalitách nestačí. Pro efektivní sociální začleňování je nutná také spolupráce podporujících profesionálů (zejm. sociálních pracovníků), kteří se mohou prakticky vzdělávat v aktivním zapojování obyvatel SVL, hájit jejich práva a oprávněné zájmy a také iniciovat a asistovat při zapojování institucí, jejichž činnost s řešenými tématy významně souvisí (zejm. vedení obcí).

Výsledkem zapojování marginalizovaných skupin obyvatel do aktivního občanského života a tvorby veřejné politiky by mělo být, aby byli postupně přijímáni a zároveň, aby sami sebe vnímali jako součást a aktivní spolutvůrce občanské společnosti, jejichž hlas je v jednání slyšet, je přijímán a vyslyšen při rozhodování o věcech, které se jich bezprostředně týkají (stejně jako hlas jiných zájmových skupin), a není mezi nimi činěn rozdíl.

Za realizační tým

David Beňák, ředitel odboru

Přehled aktualit v oblasti komunitní práce a participace:

- **Workshop ke komunitní práci v Třinci** pořádaný Agenturou se pro velký zájem konal ve dvou termínech (7. a 17. prosince 2021). Mgr. Iveta Kowolová představila své praktické zkušenosti z komunitní práce v Třinci na Borku. Prezentace z workshopu je [dostupná zde](#).
- V únoru jsme uspořádali seminář pro krajské úředníky **Karlovarského kraje** o komunitní práci. O zkušenosti s tím, jak může kraj podporovat komunitní práci, se podělil Peter Hančín z Moravskoslezského kraje.
- Byly otevřeny přihlášky do akreditovaného **kurzu komunitní práce** v rozsahu 60 hodin. Pro více informací a přihlášení do 21.3. kontaktujte: spolecne@rosteam.cz, 728 240 830. Termíny kurzu v Praze:
  - 31. 3. – 1. 4. 2022
  - 21. 4. – 22. 4. 2022
  - 5. 5. – 6. 5. 2022
  - 19. 5. – 20. 5. 2022
- **Nadace VIA** vyhlásila program [Místo, kde žijeme](#), který bude otevřen do vyčerpání finančních prostředků. Podporuje v něm sousedské projekty, které mají za cíl zlepšit/utužit vztahy v komunitě, přispět k zlepšení stavu naší krajiny či hájit veřejný zájem v lokálních kauzách. Podpora je ušita na míru potřebám konkrétního projektu, přičemž je možné žádat o částky až do výše 100 000 Kč.

Co můžete s komunitou v rámci programu realizovat?

- Postavit si nebo vylepšit místo k setkávání (altánky, veřejná ohniště, komunitní centra apod.)
  - Pečovat společně o krajinu a životní prostředí (výsadba alejí, komunitní zahrady, tvorba tůní apod.)
  - Potkávat sousedy (sousedské akce, nekomerční kulturní akce, oslavy svátků, workshopy apod.)
  - Starat se o místo, kde žijete (revitalizace parků, dětských hřišť apod.)
  - Zažádat o konzultace a studie, poradenství, společné plánování potřebné pro realizaci vašeho projektu
  - Obhajovat veřejný zájem (petice, referenda)
- 31. 3. vychází číslo časopisu [Sociální práce \(2/2022\)](#), které se věnuje **participaci**
  - **NESEHNUTÍ** zve na víkendový workshop o participaci veřejnosti [NĚKDO BY S TÍM MĚL NĚCO DĚLAT](#):
    - **Kde:** [skautská základna Orlovy](#)
    - **Kdy:** 8.4. 2022 v 18:30 - 10.4. 2022 v 15:00
    - **S kým:** facilitátor Martin Nawrath, architekt Petr Klápště, Radoslava Krylová a Adam Schejbal z NESEHNUTÍ
    - **Pro koho:** aktivní lidé usilující o větší zapojování veřejnosti ve svých komunitách
    - **Přihlašujte se do 21.3. 2022 zde:** <https://forms.gle/GBowyBWSJgo5vMPm8>
    - **Dotazy a informace:** adam.schejbal@nesehnuti.cz, [FB událost](#), [web NESEHNUTÍ](#)

- V sobotu **4. června** se v Brně uskuteční další ročník multižánrového festivalu **GHETTO FEST**, který pořádá Tripitaka ve spolupráci s Romským střediskem DROM, TIC Brno, Knihovnou Jiřího Mahena a Muzeem romské kultury v Brně. Součástí programu bude diskuze o občanské participaci v lokalitě Brno-Zábrdovice.
- V loňském čísle časopisu **FÓRUM sociální politiky 6/2021** (s. 24-28) byl publikován článek **Rozvoj sociálního projektu v měnících se podmínkách** o responzivní evaluaci komunitní práce v Brně:
*„Článek představuje a hodnotí projekt **Barvy brněnského Bronxu**, který se odehrával v průběhu let 2017-2020 ve městě Brno v oblasti zasažené sociálním vyloučením. Projekt vycházel z teoretického předpokladu, že rozvoj komunitního života a kulturních aktivit zlepší kvalitu života v lokalitě. Klád si za cíl posílit participaci cílové skupiny prostřednictvím kreativních aktivit realizovaných přímo v místních podmínkách. Článek zjišťuje, že aktivity projektu přinesly vyšší zapojení cílové skupiny do života sledované lokality.“*
- Pracovní skupina při **Radě vlády pro NNO** připravila **metodiky participace pro státní správu**:
  - Metodika obsahuje kapitolu *Zapojování marginalizovaných skupin obyvatel* (s. 42-53), která obsahuje následující cílové skupiny a příklady zapojování střešních NNO a vládních výborů na úrovni státní správy:
    - Lidé se zdravotním postižením
    - Lidé ovlivnění přetrvávající stigmatizací
    - Senioři
    - Děti a mladí lidé
    - Romové
    - Národnostní menšiny a cizí státní příslušníci
    - LGBT+
    - Lidé v bytové nouzi
    - Lidé ohrožení chudobou a sociálním vyloučením
    - Osoby s kumulací/kombinací více znevýhodnění (intersekcionalita)
  - Celý text metodiky s podrobnějším představením si můžete přečíst na: www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/aktuality/verejna-konzultace-k-metodice-participace-nno-193581
- **Agora CE** připravila pro obce online příručku **DIGITÁLNÍ PARTICIPACE**: www.agorace.cz/wp-content/uploads/2022/01/Digit%C3%A1ln%C3%AD-participace-Agora-2021.pdf

Díky za spolupráci

Michal Kandler

e-mail: michal.kandler@mmr.cz